

NOORTJE HOOGERVORST, ORTHOPEDAGOOG

Intelligentiemeting bij nieuwkomers

Iedereen die weleens een intelligentieonderzoek verricht, is bekend met de brede keuze aan beschikbare tests, waarbij de onderzoeker zich steeds de vraag stelt: wat is precies mijn onderzoeksvraag en met welke test kan ik die onderzoeksvraag het best beantwoorden? Noortje Hoogervorst vertelt in dit artikel over de Raven's 2 en de inzetbaarheid bij nieuwkomers.

Wat is precies mijn onderzoeksvraag en met welke test kan ik die onderzoeksvraag het best beantwoorden? Om een dergelijke afweging goed te kunnen maken, is het onder andere van belang dat de onderzoeker op de hoogte is van de meetpretenties van de verschillende tests, kennis heeft over de opbouw van de normgroepen, de bruikbaarheid bij specifieke doelgroepen en eventuele beperkingen van de test.

Interpreteren van scores

Bij het testen van nieuwkomers zijn bovenstaande vragen eveneens van toepassing, alhoewel het aantal beschikbare tests voor deze groep beperkt(er) is. Alle tests waarbij kennis van de Nederlandse taal vereist is om de test goed te kunnen maken, vallen immers af. Van de tests die overblijven, is er niet één specifiek ontwikkeld voor het testen van nieuwkomers. Dat maakt dat de onderzoeker een zorgvuldige afweging moet maken bij de keuze van een test. Het interpreteren van de score op een intelligentietest bij nieuwkomers, dient (ongeacht welke

test gebruikt is) met grote voorzichtigheid gedaan te worden. Mijn ervaring met zowel de SON 6-40 als de WNV en de Raven's 2 is dat de uitslag voor nieuwkomers vaak lager uitvalt dan bij leerlingen die geen nieuwkomer zijn. Soortgelijke bevindingen worden ook in onderzoek gevonden (zie ook de technische handleiding van de SON 6-40 en de WNV). De onderzoeker dient zich hier zeer van bewust te zijn en dit ook goed mee te wegen in eventuele adviezen of uitspraken over mogelijkheden van een leerling. Daarom dient de uitslag van een intelligentiemeting bij nieuwkomers altijd naast de overige (leer)vorderingen gelegd te worden: hoe verloopt de taalontwikkeling bijvoorbeeld en welke indruk hebben docenten en ouders van de leerling?

Nieuwkomers testen op ISK

Binnen mijn eigen werksetting van het voortgezet onderwijs, test ik jaarlijks enkele tientallen nieuwkomers op de ISK (internationale schakelklas). Hier leren nieuwkomers de Nederlandse taal en krijgen zij les in vakken als wiskunde, Engels en rekenen. Na een

periode van ongeveer anderhalf jaar zijn zij klaar om door te stromen naar het reguliere voortgezet onderwijs op het voor hen best passende niveau (praktijkonderwijs tot en met vwo). De nieuwkomers op de ISK komen uit verschillende landen en hebben uiteenlopende (onderwijs)achtergronden. Sommige leerlingen hebben nauwelijks onderwijs gehad, sommige leerlingen hebben een onderbroken schoolloopbaan en andere leerlingen hebben juist altijd onderwijs van hoog niveau genoten. Aan het begin van hun onderwijsperiode op de ISK is het wenselijk om een globaal inzicht in de cognitieve capaciteiten van een leerling te hebben, zodat hier in het onderwijs zo goed mogelijk bij aangesloten kan worden en om de kans op over- of

ondervragen te verkleinen. Op de ISK is de onderzoeksvraag daarom vrijwel altijd gericht op het krijgen van een globaal inzicht in de algemene intelligentie. Ik heb hiervoor in de afgelopen jaren met name gebruikgemaakt van de SON 6-40 en de WNV. Eind 2019 ben ik door Pearson in de gelegenheid gesteld om de Raven's 2 bij deze leerlingen af te nemen, om zo te kijken in hoeverre deze test bruikbaar is binnen de setting van de ISK. Ik heb voor deze reviewperiode gekozen voor de (verkorte) digitale versie van de Raven's 2.

Keuze per individu

Bij het maken van een keuze voor een test, is een belangrijke overweging om te kiezen voor een test die zo min mogelijk belastend is voor de leerlin-

gen. Voor sommige leerlingen kan het directe contact tussen de onderzoeker en de leerling een extra bron van stress opleveren: de neutrale opstelling van de onderzoeker kan bijvoorbeeld voor onzekerheid zorgen. Ook is het voor sommige leerlingen erg confronterend om te falen in aanwezigheid van een volwassene. Dit verschilt per leerling en de keuze voor een test dient dan ook in elk individueel geval opnieuw gewogen te worden.

Minimaal belastende test

Kijkend naar bovenstaande overwegingen kan een voordeel in het gebruik van de (verkorte) digitale versie van de Raven's 2 zijn, dat zowel de afname-duur als de intensiteit van contact tussen onderzoeker en leerling beperkt zijn: na het bekijken van de instructies op de computer kan de leerling vrij snel zelfstandig aan de slag. De leerlingen die ik tot nu toe heb getest met de Raven's 2 konden prima met de software overweg en leken het werken op de computer prettig te vinden. De instructie bleek voor sommigen zelfs wat te lang te duren: zij wilden het liefst direct zelf aan het werk. Naast de positieve reacties van de leerlingen op de test, is het gebruikersgemak voor de onderzoeker ook een voordeel. De digitale testomgeving en de handleiding zijn helder. Omdat de antwoorden na de test automatisch digitaal worden gescoord, wordt de kans op scoringsfouten uitgesloten. Bovendien bespaart dit de onderzoeker tijd.

Raven's 2

Samengevat: wanneer er sprake is van een (screenende) onderzoeksvraag, gericht op het krijgen van een globaal inzicht in de algemene intelligentie bij een nieuwkomer, is de Raven's 2 een goed inzetbare test met een groot gebruikersgemak, die zowel in afname-duur als in intensiteit van contact tussen onderzoeker en leerling zo min mogelijk belastend is. ●